

Litgrid

Litgrid AB
A. Juozapavičiaus g. 13
LT-09311, Vilnius
T +370 707 02171
F +370 5 272 3888
info@litgrid.eu

www.litgrid.eu

Įmonės kodas
302564383
PVM mokėtojo kodas
LT100005748413

Originalas nebus siunčiamas

Valstybinei kainų ir energetikos
kontrolės komisijai
rastine@regula.lt

2018-02-12 Nr. SD- 478
[2018-01-10 Nr. R2-(E)-74

DĖL ENERGETIKOS ĮMONIŲ INVESTICIJŲ VERTINIMO IR DERINIMO VALSTYBINĖJE KAINŲ IR ENERGETIKOS KONTROLĖS KOMISIJOJE TVARKOS APRAŠO PAKEITIMO PROJEKTO NR. 18-142 DERINIMO

LITGRID AB (toliau - Bendrovė), išnagrinėjusi Valstybinės kainų ir energetikos kontrolės komisijos (toliau - Komisija) parengtą ir viešam derinimui pateiktą Komisijos 2009 m. liepos 10 d. nutarimo Nr. O3-100 „Dėl Valstybinės kainų ir energetikos kontrolės komisijos 2003 m. birželio 17 d. nutarimo Nr. O3-35 „Dėl Energetikos įmonių investicijų projektų derinimo Valstybinėje kainų ir energetikos kontrolės komisijoje tvarkos patvirtinimo“ pakeitimo“ pakeitimo projektą Nr. 18-142 (toliau - Nutarimo projektas), teikia pastabas ir pasiūlymus.

1. Dėl Nutarimo projekto.

1.1. Neaiški keičiamo Energetikos įmonių investicijų vertinimo ir derinimo Valstybinėje kainų ir energetikos kontrolės komisijoje tvarkos aprašo (toliau - Aprašas) 4.5 punkto (Nutarimo projekto 1.3 punktas) formuluotė „<...> bei išlaidų, patiriamų visiškai pakeičiant ilgalaiķį turta, į kurį buvo investuotos konkretaus investicijų projekto lėšos <...>“. Siūlome patikslinti keičiamą Aprašo 4.5 punktą pagal VŠĮ Centrinės projektų valdymo agentūros direktoriaus 2014 m. gruodžio 31 d. įsakymu Nr. 2014/8-337 (2016 m. gruodžio 31 d. įsakymo Nr. 2016/8-225 redakcija) patvirtintos Investicijų projektų, kuriems siekiama gauti finansavimą iš Europos Sąjungos struktūrinės paramos ir/ar valstybės biudžeto lėšų, rengimo metodiką, ir jį išdėstyti taip (lyginamasis variantas su Nutarimo projekto redakcija):

„4.5. Grynosios pajamos (angl. *net revenue*) - investicijos sąlygotų veiklos pajamų ir veiklos išlaidų kartu su reinvesticijomis ~~bei išlaidų, patiriamų visiškai pakeičiant ilgalaiķį turta, į kurį buvo investuotos konkretaus investicijų projekto lėšos,~~ sumų per tą patį laikotarpį aritmetinis skirtumas;“.

1.2. Pažymėtina, kad svertinio nusidėvėjimo vidurkis iškraipo investicijos vertinimo rezultatus ir kiekvienai turto grupei turėtų būti taikomas konkretus tos grupės nusidėvėjimo laikotarpis. Be to ataskaitinis laikotarpis turi apimti ir investicijų laikotarpį, todėl siūlome patikslinti Nutarimo projekto 1.4 punktą, kuriuo papildomas Aprašas nauju 4.12 punktu ir visa punktą išdėstyti taip (lyginamasis variantas su Nutarimo projekto redakcija):

„4.12. Projekto ataskaitinis laikotarpis - metų, kuriems pateikiamos projekto investicijų, veiklos išlaidų, veiklos pajamų, mokesčių, finansavimo bei socialinės-ekonominės naudos (žalos) prognozės, skaičius. Atliekant finansinį vertinimą ir kaštų ir naudos analizę, prielaidos vertinamos ir skaičiavimai atliekami projekto ataskaitiniam laikotarpiui, kuris lygus investicijų ir investicija sukuriamo turto eksploatacijos (nusidėvėjimo) laikotarpiui sumai, bet ne ilgesniam kaip 25 metai. ~~Jei investuojama į infrastruktūrą, kurios sudedamųjų dalių eksploatacijos (nusidėvėjimo) laikotarpiai yra skirtingi, projekto ataskaitinio laikotarpio trukmė metais yra lygi infrastruktūros sudedamųjų dalių svartinio nusidėvėjimo vidurkiui, matematiškai suapvalintam iki sveikojo skaičiaus, bet ne ilgesnė nei 25 metai;“.~~

1.3. Atsižvelgiant į tai, kad investicijos atsipirkimo laikotarpis yra ekonominio, o ne finansinio pagrindimo dalis, todėl siūlome Aprašo 7.2.8.2 punkte palikti nuostatą „investicijos atsipirkimo laikotarpio skaičiavimas“ ir atsisakyti Nutarimo projekto 1.12 punkto.

1.4. Atsižvelgiant į tai, kad kaštų ir naudos analizė yra ekonominio pagrindimo dalis, siūlome išbraukti 7.2.6 punktą ir papildyti Aprašą nauju 7.2.8.3 punktu:

„7.2.8.3. kaštų ir naudos analizė (išskyrus Šilumos įmones ir Dujų, Elektros bei SND įmonių investicijas, skirtas ilgalaikio turto atnaujinimui).“

1.5. Aprašo 6.1.1.1 – 6.1.1.3 bei 6.1.1.4.1 punktuose nurodytos investicijos yra didelės vertės investicijos, kurių metu gali būti atnaujinama (keičiama) daug ilgalaikio turto vienetų. Pažymėtina, kad ne visi turto vienetai turi techninius pasus, taip pat atkreipiame dėmesį, kad nenudėvėto turto dalis gali būti nereikšminga. Manome, kad visų atnaujinamo (keičiamo) turto vienetų techninių pasų kopijų reikalavimas nesuderinamas su reikšmingumo ir proporcingumo kriterijais, todėl siūlome šio reikalavimo atsisakyti. Be to, techniniame pase gamintojas nenurodo įrenginio tarnavimo laiko. Kiek metų įrenginiai tinkami eksploatuoti sprendžia Bendrovė. Siūloma 7.9 punkto redakcija:

„7.9. jei teikiamos derinti Tvarkos aprašo 6.1.1.1–6.1.1.3, 6.1.1.4.1 punktuose nurodytos investicijos, skirtos nenudėvėto ilgalaikio turto atnaujinimui, kartu su teikiamu derinti investicijų projektu, energetikos įmonė turi nurodyti Komisijai atnaujinamo (keičiamo) turto tarnavimo laiką pagal reguliacinę apskaitą ir nenudėvėtą turto vertę, ~~kuris numatytas įrenginio gamintojo išduotame techniniame pase, bei pateikti šio techninio pases kopiją.~~

1.6. Reguluojamų paslaugų (produktų) sąnaudų pagrįstumą reglamentuoja Elektros energetikos įmonių apskaitos atskyrimo, sąnaudų paskirstymo ir su apskaitos atskyrimu susijusių reikalavimų aprašas (toliau - Apskaitos atskyrimo aprašas), kuriomis vadovaujantis įmonės Komisijai turi pagrįsti ilgalaikio turto nurašymo sąnaudas. Pažymėtina, kad turto vertė neįtraukiama į reguliuojamų paslaugų (produktų) turto bazę nuo tada, kai turtas nėra naudojamas reguliuojamų paslaugų (produktų) teikimui, o ne nuo investicijos pateikimo derinti datos. Reguluojamų paslaugų (produktų) kainų viršutinių ribų ir konkrečių kainų nustatymas ir koregavimas vykdomas pagal prognozuojamus duomenis ir niekaip neįtakoja sąnaudų/turto pagrįstumo. Atkreipiame dėmesį, kad turto pakeitimo investicijų pagrindinė paskirtis yra užtikrinti reguliuojamų paslaugų (produktų) teikimą, o ne mažinti reguliuojamų paslaugų (produktų) kainas. Atsižvelgiant į tai, kas išdėstyta, manome, kad nereikėtų painioti investicijų derinimo proceso su turto nurašymo sąnaudų (ne)pripažinimo procesu ir 42² punkto esmę perkelti į Apskaitos atskyrimo aprašą. Nebent Komisija turi poreikį jau investicijos derinimo procese iš

anksto suderinti arba nesuderinti nenudėvėto turto nurašymo sąnaudas, tada siūlome kaip alternatyvą tokią Aprašo naujo 42² punkto redakciją (lyginamasis variantas su Nutarimo projekto redakcija):

„42². Energetikos įmonei pateikus derinti investiciją, skirtą nenudėvėto ilgalaikio turto atnaujinimui, Komisija, atsižvelgdama į turto atnaujinimo priežastį, derindama investiciją priima sprendimą dėl turto vertės nurašymo sąnaudų pagrįstumo. Priimdama sprendimą Komisija gali atsižvelgti į VEI išvadą. ~~atnaujinamo (keičiamo) turto likutinė vertė negali būti priskirta reguliuojamų paslaugų (produktų) turto bazei ir pripažinta pagrįstomis sąnaudomis nustatant ir (ar) koreguojant reguliuojamų paslaugų kainų viršutines ribas ir konkrečias kainas. Tais atvejais, kai turtas pripažįstamas nebetinkamu naudoti dėl nuo energetikos įmonės nepriklausančių priežasčių (force majeure) arba tokios investicijos finansinio vertinimo rodikliai atitinka Tvarkos aprašo IV skyriaus antrame skirsnyje numatytas sąlygas ir investicija mažina reguliuojamų paslaugų kainas esamiems vartotojams (įskaičius ir nenudėvėto turto likutinę vertę), nenudėvėta vertė negali būti priskirta reguliuojamų paslaugų (produktų) turto bazei, o tokio turto nenudėvėta vertė (ne)pripažįstama pagrįstomis ataskaitinio laikotarpio sąnaudomis ir pajamos bei sąnaudos iš nurašyto turto, nustatant ir (ar) koreguojant reguliuojamų paslaugų kainų viršutines ribas ir konkrečias kainas, įvertinamos pagal skirtingų energetikos sektorių apskaitos atskyrimo ir sąnaudų paskirstymo tvarkose nustatytus reikalavimus. Vertindama poreikį atlikti investiciją į nenudėvėtą ilgalaikį turtą bei šio turto eksploatavimo reikalavimų laikymąsi, Komisija gali atsižvelgti į VEI išvadą.“~~

1.7. Pažymėtina, kad atsipirkimo laikotarpis suskaičiuotas iš gryųjų pinigų srautų gali būti ir ilgesnis nei projekto ataskaitinis laikotarpis, todėl negalima matematinio skaičiavimo rezultato apriboti išankstine sąlyga, be to investicijų vertinimo kriterijai nurodyti Aprašo 1 priede. Atsižvelgiant į tai, kas išdėstyta, siūlome patikslinti Aprašo 56.1 punktą ir jį išdėstyti taip (lyginamasis variantas su Nutarimo projekto redakcija):

„56.1. skaičiuojamas projekto diskontuotas atsipirkimo laikotarpis, kuris negali būti ilgesnis nei projekto ataskaitinis laikotarpis;“.

1.8. Kokią taikyti diskonto normą nurodo Aprašo 57, o ne 68 punktas, tačiau papildoma nuoroda į šį Aprašo punktą nėra būtina. Taip pat kaštų ir naudos analizė vertina naudą viso ataskaitinio laikotarpio metais, todėl siūlome patikslinti Aprašo 67 punktą ir jį išdėstyti taip (lyginamasis variantas su Nutarimo projekto redakcija):

„67. Kaštų ir naudos analizės rezultatai turi atitikti šią sąlygą:

$$\sum_{i=1}^n \frac{B_n}{(1+k)^{i2}} > 0$$

kur:

B_n - investicijos nauda vartotojams investicijos ataskaitinis atsipirkimo metais n , Eur;

k - diskonto norma, taikoma kaip nurodyta Tvarkos aprašo 68 punkte, proc.;

n - Dujų, SND ir Elektros įmonių investicijų projekto ataskaitinis laikotarpis.“

1.9. Manome, kad Aprašo 85 punkte numatytos galimybės Komisijai kreiptis į kitas institucijas ir ekspertus gali labai prailginti investicijų derinimo trukmę. Todėl siūlome Komisijai

Aprašo 83 arba 84 punkte įtvirtinti nuostata, numatančią pagrįstą maksimalų laikotarpį, per kurį būtų priimamas Komisijos sprendimas dėl investicijų derinimo.

1.10. Manome, kad Aprašo 97² punkte numatytas reikalavimas pateikti metinį investicijų sąrašą yra perteklinis, nes įmonėms dar nepatvirtinus metinių biudžetų tai būtų perspektyvinis ir ne galutinis sąrašas, todėl siūlome atsisakyti Nutarimo projekto 1.43 punkto.

1.11. Pažymėtina, kad FGDV ir FVGN parodo investicijos naudą tik įmonei, bet ne vartotojams ir/ar visuomenei. Jeigu kaštų ir naudos analizė rodo investicijos grynąją naudą, bet jos $FGDV < 0$ (pvz. dėl to, kad investicija trunka keletą metų ir todėl ji diskontuojama sąlyginai mažesne verte nei investicijos sukurtos grynosios pajamos), investicija turėtų būti derinama. Be to investicijos skirtos energetikos sistemų plėtrai gali būti skirtos esamų vartotojų augančio poreikio užtikrinimui, todėl gali didinti kainą esamiems vartotojams. Atsižvelgiant į tai, kas išdėstyta, siūlome patikslinti Aprašo 1 priedo 3 bei 4 eilutes ir jas išdėstyti taip (lyginamasis variantas su Nutarimo projekto redakcija):

	Investicijos	Finansinė grynoji dabartinė vertė (FGDV)	Finansinė vidinė gražos norma (FVGN)	Įtaka reguliuojamoms kainoms
3.	Investicijos, skirtos energetikos sistemų plėtrai, naujų vartotojų prijungimui (neapima naujų šilumos vartotojų prijungimo centralizuoto šilumos tiekimo zonose investicijų).	FGDV turi būti didesnė arba lygi nuliui. Apskaičiuojama ir nurodoma investicijos FGDV.	FVGN turi būti ne mažesnė kaip atitinkamo sektoriaus įmonei nustatyta kapitalo gražos norma. Apskaičiuojama ir nurodoma investicijos FVGN.	Neturi didinti kainos esamiems vartotojams (išskyrus prijungimo investicijas elektros sektoriuje). Įvertinama ir nurodoma įtaka reguliuojamoms kainoms.
4.	Investicijos, skirtos esamų energetikos sistemų efektyvumo didinimui modernizuojant sistemas.	FGDV turi būti didesnė arba lygi nuliui. Apskaičiuojama ir nurodoma investicijos FGDV.	FVGN turi būti ne mažesnė kaip atitinkamo sektoriaus įmonei nustatyta kapitalo gražos norma. Apskaičiuojama ir nurodoma investicijos FVGN.	Neturi didinti kainos esamiems vartotojams.

1.10. Analizuojant investicijų projektą finansinė analizė daroma neatsižvelgiant į investicijų projekto finansavimo struktūrą. Pagal Aprašo 4.3 punktą FGDV skaičiuojama iš investicijų, investicijų likutinės vertės ir grynujų veiklos pajamų sumos. Komisijos nustatoma WACC taip pat yra prieš mokesčius, todėl atitinkamai reikia patikslinti Aprašo 6 priedo 1 lentelę eliminuojant projekto finansavimo srautus. FGDV ir FVGN skaičiavimui pelno (nuostolio) lentelė taip pat nereikalinga, siūlome tokią 6 priedo 1 lentelės redakciją:

	PROJEKTO PINIGŲ SRAUTŲ ATASKAITA
1.	Pinigų srautas investicijoms (-)
1.1.	<i>(išvardinti investuojamas sumas pagal investicijų objektus)</i>
1.1.1	<i>(detalizuoti investuojamos sumos struktūrą, išskiriant investicijai naudojamų darbo užmokesčio sąnaudų sumą, jei ši yra įtraukiama)</i>
2.	Projekto grynosios pajamos
2.1.	Investicijų graža
2.2.	Nusidėvėjimo sąnaudos
2.3.	Veiklos sąnaudų pokytis
2.4.	Turto likutinė vertė
3.	Grynųjų pinigų srautas FGDV ir FVGN skaičiavimui (1+2)
4.	Sukauptas (akumuliuotas) grynųjų pinigų srautas
5.	Finansinė grynoji dabartinė vertė (FGDV), taikant diskonto normą
6.	Finansinė vidinė gražos norma (FVGN), proc.

2. Dėl Aprašo pakeitimo.

Atkreipiame Komisijos dėmesį, kad Apraše yra ir kitų, nesusijusių su Komisijos pateiktu derinti Nutarimo projektu keičiančiu Aprašo nuostatas, koreguotinių vietų, tarp kurių projektų, finansuojamų ES parama, derinimas, dešimties metų plėtros plano derinimas, investicijų sąrašo derinimas, investicijų ataskaitos teikimas, todėl papildomai teikiame pasiūlymus ir dėl kitų Aprašo punktų pakeitimo.

2.1. Siekiant išvengti papildomos administracinės naštos rengiant investicijų projektus, kuriems siekiama gauti ES paramą, siūlome nerengti atskiro skaičiavimo ir papildyti Aprašą nauju 7.2.16 punktu ir jį išdėstyti taip:

„7.2.16. tais atvejais, kai energetikos įmonė rengia investicijų projektą, numatydamą dalinį finansavimą ES lėšomis, Komisijai teikiami tokie investicijų projektai rengiami pagal atitinkamos ES programos sąlygose nustatytą tvarką (kaštų ir naudos analizės principai ir rezultatai nėra perskaičiuojami pagal kitas šio Aprašo nuostatas), papildant juos skaičiavimais, numatytais 7.2.8.1. ir 7.2.9 punktuose.“

2.2. Kadangi dešimties metų plėtros plano pateikimas nėra atskirų investicijų derinimas, siūlome papildyti Aprašą nauju 31² punktu bei išbraukti Aprašo 15,7 ir 38 punktus.

„31². Perdavimo sistemos operatoriaus pateiktas Planas ir jame nurodytas investicijų poreikis yra perspektyvinis ir nėra naudojamas atskirų investicijų derinimui.“

2.3. Kadangi Komisija derina bendrai derinamo investicijų sąrašo projektų vertes, o ne metinius projektų įgyvendinimo planus bei remiantis Aprašo 94 punktu, siūlome pakeisti Aprašo 15.8 punktą ir jį išdėstyti taip (lyginamasis variantas):

„15.8. ankstesnių vienerių metų su Komisija suderintų Dujų, SND ir Elektros įmonių bendrai derinamų investicijų sąrašo faktinis praėjusių metų įvykdymas, praėjusiais metais užbaigtų bendrai derinamų investicijų ataskaita, nukrypimus nuo jo viršijimus, kurie sudaro daugiau kaip 10 proc. įmonės turi pagrįsti;“

Litgrid

2.4. Atsižvelgiant į rašto 2.3 punkto argumentus, siūlome pakeisti Aprašo 2 priedo lentelę, ją išskaidant į investicijų sąrašo derinimo, investicijų ataskaitos ir vidutinės įtakos kainos viršutinei ribai per turto naudingą tarnavimo laikotarpį skaičiavimo lenteles:

Investicijų sąrašo derinimo lentelė

Investicijų sąrašas		Planas			
Eil. Nr.	Pavadinimas	20.. m.	20.. m.	20.. m.	Projekto vertė iš viso

Investicijų ataskaitos lentelė

Investicijų sąrašas		20.. (ataskaitinių) m. faktas	Užbaigti projektai	
Eil. Nr.	Pavadinimas		Suderinta vertė	Faktinė vertė

Vidutinės įtakos kainos viršutinei ribai per turto naudingą tarnavimo laikotarpį skaičiavimo lentelė

	Vidutinė įtaka kainos viršutinei ribai (per naudingą tarnavimo laikotarpį)
Operacinių sąnaudų (remonto (gedimų šalinimo), DU ir kita) pokyčiai (sutaupymai/padidėjimai), išvardinti	
Technologinių nuostolių (nuostolių tinkluose) sąnaudų pokytis	
Kapitalo kaštų pokyčiai:	
Nusidėvėjimas	
Investicijų grąža	
Sąnaudų pokytis, iš viso	
Perduotas kiekis, MWh	
Įtaka kainai ct/kWh	

Esant poreikiui, esame pasirengę pakomentuoti šiame rašte pateiktus argumentus.

Generalinis direktorius

Daivis Virbickas

Darius Zagorskis, tel. 8 707 02228, el. p. darius.zagorskis@litgrid.eu